ימים אחרונים של פסח

א. כ' הרמב"ם[1]: „כל לילי יום טוב ובליל יום הכפורים אומרים שהחיינו, ובשביעי של פסח אין מברכין שהחיינו*[1] מפני שאינו רגל בפני עצמו וכבר בירך על הזמן בתחלת הפסח".

וצע"ק למה האריך הרמב"ם בטעם שאין מברכין שהחיינו בשביעי של פסח, דלכאורה הטעם „מפני שאינו רגל בפני עצמו" מספיק, ולמה הוסיף גם „וכבר בירך על הזמן בתחלת הפסח"?

וי"ל — דמלמד שאם לא בירך כל ימי הפסח מברך באחש"פ[2].

אבל יש לומר, שיתירה מזה קמ"ל הרמב"ם, ובהקדם שעד"ז צ"ע בלשון רבינו הזקן בשולחנו (הל' פסח[3]), שכ' „ואין אומרים שהחיינו בקידוש של שתי לילות [האחרונים] כיון שכבר אמרו בב' לילות הראשונים של פסח", והיינו שלא הביא כלל (תחילת לשון הרמב"ם) ד־שביעי של פסח „אינו רגל בפני עצמו", וכ' רק (ע"ד סיום לשון הרמב"ם) „שכבר אמרו בב' לילות הראשונים של פסח".

[ועוד תמוה, שהרי במגן אברהם שם[4] אכן כ' (בקיצור) „שאינו רגל בפני עצמו", ואדה"ז השמיט ענין זה, ובמקומו כ' „שכבר אמרו כו'"!].

ויש להוסיף עוד: לעיל בסימן זה עצמו[5], מבאר אדה"ז טעם אמירת הלל רק „בב' ימים טובים הראשונים של פסח אבל לא בחוש"מ וי"ט האחרונים" — לפי[6] ש„בפסח שקרבנות כל הימים הן שוין לקרבנות י"ט הראשון לפיכך כולן טפלים[7] לי"ט הראשון ואין שום אחד מהן כמועד בפני עצמו[8] ולא תקנו לקרות ההלל אלא בפרקים דהיינו במועדים שהן באין מזמן לזמן ובהתחלת המועד הוא שתקנו לקרותו".

ועפ"ז תמוה אמאי כתב גבי ברכת שהחיינו הטעם „שכבר אמרו כו'", והרי אותו הטעם (שכבר הביא קודם) שאין אומרים הלל בחוש"מ וי"ט האחרונים — שאינם „כמועד בפני עצמו ולא תקנו לקרות ההלל אלא בפרקים . . ובהתחלת המועד" — בתוקף ג"כ לגבי אמירת שהחיינו (שהיא רק על המועדים ש„מזמן לזמן אתי", ומברכים אותה רק „בה־

---

1) הל' שבת פכ"ט הכ"ג.

*1) סוכה מז, א.

2) כ"כ גם בשו"ת ערוגת הבושם (או"ח סקמ"ד), ומתרץ עפ"ז קושיית המנ"ח (דלקמן הערה 14), למה השמיט הרמב"ם דין תשלומין דברכת שהחיינו (המפורש בש"ס), כי רימזו כאן.

אבל לכאורה צ"ע, כי ל"ל להרמב"ם לרמז דין זה (ורק גבי פסח), ולא כתבו בפירוש. ולהוסיף, שבשו"ע אדה"ז הביא בפירוש הדין דתשלומין (כדלקמן ס"ב), ומ"מ נקט לשון זו.

3) סת"צ ס"ב.

4) שם סק"ו.

5) סעיף ו.

6) ערכין י, סע"א ואילך.

7) אולי הוא ע"פ ל' הש"ס יומא (ב, סע"ב) „טפל דידי'" (אלא ששם קאי גם בנוגע לסוכות, ואפילו שמע"צ).

8) ראה רש"י ד"ה יחיד — תענית כח, ב. תוד"ה ויו"ט שם.

9) ל' הש"ס עירובין (מ, ב). ועד"ז בשו"ע אדה"ז או"ח סתרי"ט ס"ז. — וראה אבודרהם (סדר

תחלת המועד"[10])?

ב. ויש לומר דטובא קמ"ל בהוספה זו, ובהקדים מה שיש להסתפק בגדר ברכת הזמן על המועדים, דיש לבארה בשני אופנים:

א) החיוב הוא כמו ברכת שהחיינו על מצות הבאות מזמן לזמן או על פרי המתחדש מזמן לזמן וכיו"ב, שהיא מצד החידוש שבדברי[11], וכן בעניננו, שברכת הזמן על המועדים היא מצד החידוש בהגיע זמן מיוחד זה[12].

ב) ברכת הזמן על המועדים היא על כללות זמן המועד, דנוסף על המצוות שחייבים בהן בכל מועד ומועד, יש חיוב ברכה על עצם זמן המועד (היינו לא מצד חידושו אלא בגלל עצם היותו זמן מועד[13]).

והנפקותא בין שני אופנים אלו היא לענין תשלומין של ברכת הזמן, כפי שנפסק להלכה (במגן אברהם[14], וכן ב־שו"ע אדה"ז[15]) ד„אם לא בירך בליל ראשון מברך כל שבעה", שגדרן של תשלומין אלה תלוי בשני האופנים הנ"ל:

לאופן הא' שברכת שהחיינו על המועדים היא מצד החידוש בהגעת זמן מיוחד זה, הרי זמן החיוב של ברכה זו הוא בליל ראשון של חג[16], בעת הגעת החג[17] (וזוהי כוונת הברכה, על הגעת זמן המועד), אלא שאם לא בירכה אז,

---

תפלות של חול שער ג' „ברכת המצות ומש־פטיהם") דלא מצינו שהחיינו על דבר הבא בפחות מל' יום, „וגם מזה הטעם אין אומרים זמן בשבתות . . מפני שהן בפחות מל' יום".

10) ראה עירובין שם „זמן כל שבעה מי איכא".

11) שהחידוש הוא שגורם לשמחת הנפש — ראה סדר ברכת הנהנין לאדה"ז (רפי"ב. וראה שם ס"ז) „כל שמחת לבב הבאה לאדם". שו"ע אדה"ז או"ח סתרמ"א ס"א (לענין ברכת שהחיינו על מצות) „על השמחה שיש לאדם מן המצוה". — וראה לקו"ש חי"ט ע' 372 הערה 12. וש"נ.

12) וכן משמע לכאורה מעירובין שם „אנא אקרא חדתא נמי אמינא זמן" (אלא י"ל, דלפי המסקנא שם, „רשות לא קא מיבעי לי . . חובה מאי", אינו כן).

ולהעיר מהמשך ל' אדה"ז בשו"ע או"ח שם „ברכת שהחיינו שאומרים בקידוש היום . . בשביל מצות קידוש היום שהיא ג"כ מצוה הבאה מזמן לזמן". ומשמע שברכת הזמן על המועד היא כברכת הזמן על מצוה הבאה מזמן לזמן. אלא שבכל אופן צ"ע לכאורה בל' אדה"ז שם „בשביל מצות קידוש היום" (ולא נקט שהיא על זמן המועד). וראה לשונו בסתל"ב ס"ג „ונפטרת בברכת שהחיינו שמברכין ברגל בקידוש לילה". ואכ"מ.

13) ועפ"ז י"ל שאינו מטעם שמחה — ראה לעיל הערה 11 — אלא מפני עצם זמן המועד. ולהעיר שברמב"ם הל' ברכות (פ"י־יא) הביא רק ברכת שהחיינו על קניית דבר חדש וכיו"ב, וכן על מצוה הבאה מזמן לזמן — ולא ברכת שהחיינו על המועדים.

14) ר"ס תעג, וכן בר"ס תרמג — מעירובין שם. סוכה מז, ריש ע"ב. — ובמנ"ח (מצוה ש) תמה על הרמב"ם שלא הביא דין זה. וכבר העירו שלא הובא גם בטור ושו"ע. ואכ"מ.

15) סתע"ג ס"ב. סתרמ"ג ס"ה.

16) ראה עד"ז בשו"ת ראשית ביכורים (לרב"צ הכהן, מ"ץ דווילנא — ח"ב ס"ד) לענין ברכת שהחיינו, אם „כל שבעה תשלומי יו"ט א' הם או כולם תשלומין זל"ז" — כעין פלוגתת ר"י ור"א (חגיגה ט, א) לענין תשלומי ראי' וחגיגה, אם תשלומין דראשון הם או תשלומין זל"ז וכל יום ויום מימי החג חובה באפי' נפשי' הוא. — וראה לקמן הערה 23.

17) להעיר מרש"י שבת (כג, א ד"ה כל): אבל זמן משהגיענו להתחלת הזמן הגיענו.

משלימה כל שבעת ימי החג*[17]:

משא"כ לאופן הב', הרי הברכה חלה על כל רגע ורגע של זמן המועד[16], היינו שכל רגע ורגע של המועד חייב בברכה זו, אלא שהברכה שבליל ראשון פוטרת כל החג כולו. ולפ"ז, גם כשמברכים בשאר ימי החג אין הפירוש שבירך בזמן דתשלומין, אלא כל המועד הוא זמנה[18].

[ונפק"מ להלכה[19] — ע"ד מ"ש ה־צפע"נ[20] בנוגע למצוות שיש להן זמן נמשך, דיש לחקור „אם ר"ל דהחיוב הוא עליו תיכף רק שיכול להשלימו בזמן, או שמתחילה הדין כך שיכול לעשותו כל[21] זמן זה"[22] — „ונפק"מ אם אירע לו אונס אח"כ אם הוי גדר תשלומין אז עבר" (כיון דבעת החיוב לא הי' אונס), משא"כ אם כל הזמן הנמשך נקרא זמן המצוה, אזי אינו עובר כי נאנס בזמן החיוב].

ג. עפ"ז יש לבאר טעם הוספת ה־רמב"ם בטעם אי אמירת שההחיינו בשביעי של פסח „(מפני שאינו רגל בפני עצמו) וכבר בירך על הזמן בתחלת הפסח":

זה שאין מברכים שההחיינו בשביעי של פסח לפי שאינו רגל בפני עצמו, יש לבאר בשני אופנים — בהתאם לשני האופנים הנ"ל (סעיף ב):

א) כיון שאינו רגל בפני עצמו רק המשך לימים הראשונים, מעיקרא אין חיוב לברך שההחיינו, כיון שאין כאן חידוש, שהרי לא „הגיענו" למועד חדש.

ב) בעצם יש חיוב ברכת שההחיינו על

---

*) ולהעיר משו"ת צפע"נ (דווינסק) ח"ב ס"ב, דברכת הזמן שייך רק כש„החורה הקפידה לא על הזמן של כך וכך רק הנקודה (של זמן)". ע"ש. וראה שיחת י"ט כסלו תשי"ג.

*) ובקטן שנתגדל לכאורה תלוי אם חרי דרבנן (ברכת שההחיינו בתחילת החג מטעם חינוך) מפיק חד דרבנן, כמ"ש בראשית ביכורים שם. ולהעיר מהדיעות (נסמנו באנציקלופדי' תלמודית ערך ברכת הזמן ע' תלב) דברכת הזמן בג' רגלים הוי מה"ת. ואכ"מ.

17) דלא כברכת שההחיינו בעניני הרשות, דפליגי הפוסקים במי שלא בירך בראי' הראשונה אם יכול לברך בראי' שני' (רמ"א ומג"א או"ח סרכ"ה ס"ג. ועוד), משא"כ בנדו"ד שלכו"ע יש תשלומין בשאר ימי החג.

18) ע"ד האופן בצפע"נ (שבהערה 20) לענין קרבנות החג, „דכל ז' ימי החג הוי זמן חגיגה לא גדר תשלומין" (אפילו לא „תשלומין זל"ז"). ועפ"ז תומתק ל' הברייתא (עירובין שם) „שבעה אלו שבעת ימי הפסח", שמשמעה שישנו זמן „כל שבעה" (כקושיית הגמ' שם).

[ול' אדה"ז (סתרמ"ג שם) „יש לה תשלומין כל שבעה" — אף שס"ל כאופן הב' שבפנים (כדלקמן ס"ג) — י"ל בפשטות, כי לכתחילה צריך לברך שההחיינו בליל ראשון של חג על כוס של קידוש דוקא. וראה לקמן הערה 21].

19) ובראשית ביכורים שם, דנפק"מ בגר שנתגייר* באמצע החג אם חייב לברך (ע"ד הנפק"מ בחגיגה שם בחיגר ביום ראשון ונתפשט ביום שני). ע"ש באורך. — אלא דלכאורה בנדו"ד, גם אם היא תשלומין דראשון, י"ל, שכיון שאצל הגר „הגיע" זמן המועד רק באמצע החג, חייב לברך אז. ואכ"מ.

20) ראה צפע"נ על הרמב"ם בתחילתו (א, ב־ג), ובארוכה בהשמטות לשם (בסוף צפע"נ הפלאה — נד, ב ואילך). מהד"ת (כו, א. פט, א). ועוד.

21) אלא שבנדו"ד, ברכת שההחיינו, לכו"ע חייבים לברך לכתחילה בליל י"ט הראשון על כוס קידוש, אלא שכיון שתוכן הברכה הוא על (כללות) זמן החג, נמצא, שכל המועד הוא זמן הברכה (ולא זמן תשלומין).

22) ועיין צפע"נ שם, דלאופן זה עשיית המצוה היא פעולה נמשכת על כל זמן החיוב.

שביעי של פסח, כי כל רגע ורגע של המועד חייב בברכה, אלא כיון ששביעי של פסח אינו רגל בפני עצמו, לכן, הברכה שבירך בתחילת החג פוטרת גם החיוב שלו.

ויש לומר, שזוהי כוונת הרמב"ם (ועד"ז רבינו הזקן בשולחנו) שאין אומרים שהחיינו בשביעי של פסח לפי ש"כבר בירך על הזמן בתחלת הפסח", היינו כי אופן הב' הנ"ל[23], שבעצם יש חיוב לברך שהחיינו גם בשביעי של פסח, אלא שחיוב זה נפטר[24] בברכתו שבירך "בתחילת הפסח" (כיון שאינו רגל בפ"ע).

ועפ"ז יש לבאר ג"כ הא שהשמיט אדה"ז (תחילת לשון הרמב"ם) "שאינו רגל בפני עצמו", וכתב רק "כיון שכבר אמרו בב' לילות הראשונים של פסח":

אם הי' כותב ששביעי של פסח אינו רגל בפני עצמו, הי' זה נותן מקום לטעות שכוונתו ע"ד מ"ש לפנ"ז לענין אי אמירת הלל בחוש"מ וי"ט האחרונים של פסח, ש"כולן טפלים לי"ט הראשון ואין שום אחד מהן כמועד בפני עצמו ולא תקנו לקרות ההלל אלא בפרקים דהיינו במועדים שהן באין מזמן לזמן ובהתחלת המועד הוא שתקנו לקרותו" — ועד"ז לענין ברכת שהחיינו בשביעי של פסח, שתיקנו לברכה רק "בהתחלת המועד" (כשמגיע זמן המועד), ואח"כ אין כאן חיוב מעיקרא:

ולכן השמיט אדה"ז הלשון "אינו רגל בפני עצמו", להדגיש יותר את ההבדל בין אי אמירת הלל (בחוש"מ וי"ט האחרונים) ואי אמירת שהחיינו בשביעי ואחרון של פסח, שהם ב' גדרים שונים, וזה שאין אומרים אז שהחיינו הוא מפני שנפטר בברכתו שבירך בלילות הראשונים של חג.

ד. ויש מקום לעיון, דהנה פירוש זה בגדר ברכת שהחיינו (שחיובה חל על כל זמן המועד, אלא שנפטר בברכתו שבירך בתחילת החג) אינו רק בנוגע לשביעי (ואחרון) של פסח, אלא גם בנוגע לחוה"מ. ועפ"ז צע"ק שהרמב"ם (וכן אדה"ז) קמ"ל חידוש זה לענין שביעי (ואחרון) של פסח דוקא.

ואף שקושיא גמורה אינה, שהרי אינו דרך הרמב"ם[25] (וכן אדה"ז[26]) לכתוב דינים מחודשים שלא נמצאו בש"ס

---

23) ואף שלענין קרבנות החג קי"ל (רמב"ם הל' חגיגה פ"א ה"ד) דכולן תשלומין דראשון, י"ל דזהו רק לענין קרבנות החג שיש לימוד ממ"ש (אמור כג, מא) "אותו", "אותו אתה חוגג ואי אתה חוגג כל שבעה" (וראה רש"י שם ד"ה כולן תשלומין דראשון) [ועד"ז לענין קיום מצוות החג, את"ל שהחיוב הוא רק על תחילת זמן החג (וראה צפע"נ - שהובא לעיל), ה"ז מפני שרצון התורה שהגברא יקיים המצוה בהקדם, תיכף בתחילת החג] — משא"כ ברכת הזמן, שהיא על החפצא דזמן המועד, הרי חיובה חל על כל הזמן.

[ולאידך, גם את"ל גבי קרבנות תשלומין זל"ז וכל יום חובה באפי' נפשי' הוא — י"ל דשאני ברכת שהחיינו שענינה הברכה על השמחה והחידוש בהגעת זמן המועד (משא"כ במצוות החג, שחיובן הוא בכל רגע ורגע של החג)].

24) עפ"ז יומתק ל' אדה"ז "שכבר אמרו" (ולא נקט כל' הרמב"ם "שכבר בירך") — כי בלשון זו מודגש יותר שגם שש"פ חייב בברכת שהחיינו אלא ש"כבר אמרו (היינו השהחיינו דשש"פ) בב' לילות הראשונים כו'".

ולהעיר גם מל' אדה"ז גבי ר"ה (סת"ר ס"ה) "שב' הימים הן קדושה א' וכיום א' הן חשובין א"כ נפטר בזמן של אתמול" (ולא — שאין חיוב).

25) ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם ס"ה. וש"נ.

26) ראה לקו"ש ח"ד ס"ע 1126 ואילך. ועוד.

ופוסקים שלפניו, וכן בעניננו, שהרמב"ם לא כ' דין זה בפירוש, רק רמזו בצחות לשונו גבי טעם אי אמירת שההחיינו בשביעי של פסח – מ"מ ע"פ הידוע בגודל דיוק לשון הרמב"ם (וכן של אדה"ז בשולחנו הזהב), יש לומר, שיש דיוק בכך שחידוש זה נרמז דוקא אצל שביעי (ואחרון) של פסח.

ונקודת הביאור בזה – דבנוגע ל־שביעי (ואחרון) של פסח יש קס"ד שאינו נפטר בשההחיינו שבירך בתחילת החג (אף שאינו רגל בפני עצמו), ולכן הוצרך הרמב"ם (ואדה"ז) להדגיש, שגם בהם אומרים שהברכה שברך בתחילת החג פוטרת החיוב שחל על י"ט האחרונים של חג.

ה. הסברת הענין:

החג דשביעי של פסח קשור עם הנס דקריעת ים סוף [שלכן קורין בשביעי של פסח שירת הים[27]], שבנס זה מצינו ב' ענינים:

א) הוא הגמר והשלימות דיציאת מצרים (כיון שאז „וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים"[28], וכדאיתא בתו־ספתא[29] ש„צריך להזכיר (ב„אמת ויציב") יציאת מצרים כו' וקריעת ים סוף", לפי ש„השלמת הגאולה היתה בקריעת ים סוף"[30].

[ויש לומר, שזהו הטעם לכך ששביעי של פסח „אינו רגל בפני עצמו", כיון שכל ענינו הוא הגמר והשלימות דיציאת מצרים].

ב) בנס זה הי' מעין הגאולה העתידה לבוא (שאז „ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"[31] – ע"ד מיתת מצרים באופן ש„לא נשאר בהם עד אחד"[32], שזהו מהטעמים שבשירת הים נכללו הנבואות ע"ד ביהמ"ק השלישי שייבנה ע"י הקב"ה בעצמו, „מקדש אדנ־י כוננו ידיך", בזמן ש„ה' ימלוך לעולם ועד"[33] – כיון שאז היו ישראל ראויים לגאולה האמיתית והשלימה, ועוד זאת, שתיכף בתחילת השירה – „אז ישיר משה"[34] – נרמז הענין דתחיית המתים[35].

[וענין הגאולה העתידה מודגש עוד יותר ביו"ט שני של גליות (דשביעי של פסח) – אחרון של פסח[36], שעיקר הארי־כות בהפטרת היום היא ע"ד משיח צדקנו, „ויצא חוטר מגזע ישי וגו'"[37]].

והנה בנוגע ליחס של הגאולה העתידה לגאולת מצרים, מצינו שני ענינים: א) הגאולה עצמה תהי' גדולה שלא בערך לגאולת מצרים[38], ועד שהיא

27) מגילה לא, א וברש"י שם ד"ה ויהי בשלח.
28) בשלח יד, ל.
29) ברכות רפ"ב.
30) חסדי דוד לתוספתא שם.
31) זכרי' יג, ב.
32) בשלח שם, כח.
33) בשלח טו, יז־יח. וכפרש"י שם.
34) טו, א.
35) סנהדרין צא, ב. הובא בפרש"י עה"ת שם.
36) ראה גם מאמר הצ"צ (ס' השיחות ה'ש"ת ע' 72) דאחרון של פסח הוא היו"ט על הגאולה האחרונה. ע"ש. – וראה לקמן הערה 43.
וידוע ג"כ מנהג הבעש"ט לאכול באחש"פ סעודה שלישית וקראה „סעודת משיח" (ס' השיחות ה'ש"ת שם (ע' 75). „היום יום" כ"ב ניסן. ס' השיחות תרצ"ו ע' 140. וש"נ).
37) ישעי' יא, א ואילך.
38) כידוע הפירוש ב„כימי צאתך מארץ

בגדר חידוש לגבי גאולת מצרים. ב) לאידך גיסא ידוע, דכל הגאולות, גם גאולה העתידה, שרשן מגאולת מצרים, שהיא היתה כמו „פתיחת הצינור"[39] לענין הגאולה. וי"ל שזהו[40] מטעמי הה־לכה[41] שמזכירין יציאת מצרים גם לימות המשיח, כיון שגם הגאולה דאז באה מכחה של יציאת מצרים.

ועפ"ז יש לומר, שיש מקום לחיוב מיוחד של ברכת שהחיינו בפ"ע על י"ט האחרונים של פסח[42], מצד החידוש שב־גאולה העתידה, שהיא למעלה לגמרי מגאולת מצרים, ואינה יכולה להיות נכללת בברכה שבירך בתחילת החג.

אלא שא"א לברך שהחיינו על הגאו־לה העתידה, כי ברכת שהחיינו היא רק על שמחת לבב מדבר שישנו בפועל ובמזומן, ועדיין אנו לפני גאולה העתי־דה[43] [ואדרבה, הזכרת הגאולה העתידה גורמת גם צער גדול, שכבר כלו כל הקיצין ועדיין לא בא, וא"כ ודאי שא"א לברך ע"ז ברכת שהחיינו[44]].

וזהו החידוש בדברי הרמב"ם ואדה"ז דברכת שהחיינו די"ט ראשון של חג כוללת ופוטרת ברכת שהחיינו די"ט האחרונים, דאע"פ שיש מעלה נפלאה בי"ט האחרונים של חג, להיותם שייכים לגאולה העתידה לבוא, מ"מ, כל זמן שעדיין לא באה בפועל, הרי מה שנרגש עתה הוא רק ענין הגאולה כפי שנמשכת מיציאת מצרים (שהכח לגאולה העתידה כבר נמשך בפועל מגאולת מצרים), ומצד ענין זה הרי ברכת שהחיינו ש־בתחילת החג שפיר יכולה לכלול גם ברכת שהחיינו די"ט האחרונים.

(משיחות אחש"פ תשכ"ג, תשל"ד, שביעי של פסח תשמ"ט)

מצרים אראנו נפלאות" (מיכה ז, טו), שלעת"ל תהיינה „נפלאות" אפילו בערך להנסים ונפלאות דיצי"מ (ראה אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ ע' תפז. וש"נ).

39) ד"ה כימי צאתך תש"ח רפי"ב. וראה גם מאמר הצ"צ הנ"ל (בס' השיחות ה'ש"ת ע' 72): דער לעצטער טאָג פון פסח איז דער סיום פון דעם וואָס עס האָט זיך אָנגעהויבן די ערשטע נאַכט פון פסח (ובהמשך לזה אמר, דאחש"פ הוא היו"ט על הגאולה העתידה).

40) סד"ה כימי צאתך שם.

41) דעת חכמים במשנה ברכות ספ"א.

42) להעיר מס' הבתים (מגדל דוד, ספר מצוה מ"ע קנז) דאין השביתה דשביעי של פסח „מענין חג המצות, כי השביתה ביום ראשון היא זכר ליציאת מצרים אך ביום השביעי באה ה־שביתה בו לזכר קריעת ים סוף שבשביעי ירדו לים ואמרו שירה ואיננו מענין י"ט הראשון . . ומה שצריך לבאר לפי הנחתנו ששביעי של פסח אינו מענין יו"ט הראשון, איך לא תקנו בו חכמים שההחיינו כמו שתקנו בשמע"צ". ע"ש.

43) ע"פ המבואר בפנים יש לבאר דברי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (שהובאו בס' השיחות שם), שאמר בשמעו הוויכוח בין בנות כ"ק מו"ח אדמו"ר (כשהיו קטנות) אם אחש"פ הוא יו"ט כשאר הימים טובים או לאו, „און מושקע זאָגט אַז אחרון של פסח איז ניט אַזאַ יום טוב ווי אַלע ימים טובים והראי' אַז צו ליכט צינדן זאָגט מען ניט די ברכה שהחיינו" — „איז כרגע האָב איך זיך דער־מאָנט אויף דער פאַסירונג פון אחרון של פסח אין יאָר תרכ"ה" (שבו אמר (כנ"ל) שאחש"פ הוא היו"ט על גאולה העתידה לבוא).

דיש לומר שיש שייכות בחוכן בין שני ה־סיפורים, דזה גופא הטעם שאין אומרים שהחיינו באחש"פ, להיותו היו"ט על גאולה העתידה לבוא, כבפנים.

44) ע"ד א' הטעמים שאין מברכים שהחיינו על ספירת העומר, כי „אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפשנו לחורבן בית מאווייננו" (המאור ור"ן סוף פסחים. ועוד).